

Minoritetsspråklige barnehageansattes rolle under koronakrisen

Notat fra undersøkelse i Bydel Søndre Nordstrand gjennomført i april 2020

Forfatter: Trine Myrvold

REACH-notat 5/2020

Minoritetsspråklige barnehageansattes rolle under koronakrisen

Undersøkelsen og datamaterialet

Notatet er basert på en nettbasert spørreundersøkelse gjennomført av REACH - forskningsmiljø for tverrfaglig forskning på barnehager og barndom i storbyen ved OsloMet i perioden 3. til 16. april 2020 til alle ansatte (unntatt styrere) i kommunale og private barnehager i Bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Bydelen deltar i REACH-samarbeidet, og har bidratt i utforming av spørreskjemaet og i utsendelsen av undersøkelsen. Undersøkelsen var anonym, dataene eies av OsloMet og analysene er gjennomført av forskere ved OsloMet.

Svarprosent

Spørreundersøkelsen ble sendt til ca. 500 barnehageansatte. Ved fristens utløp 16. april, hadde 249 ansatte deltatt i undersøkelsen, dvs. en svarprosent på 50. Alle deltakere har vært sikret full anonymitet i gjennomføringen av undersøkelsen, noe som innebærer at purring bare har vært mulig som en påminnelse til alle mottakere av henvendelsen om deltakelse.

78 prosent av deltakerne i undersøkelsen jobber i kommunale barnehager, mens 22 prosent jobber i private. Omtrent 60 prosent av alle ansatte i barnehager i bydelen arbeider i kommunale barnehager. Dette betyr at svarprosenten for ansatte i kommunale barnehager er ca. 65, mens svarprosenten for private barnehager er på ca. 28. En såpass lav responsrate innebærer at vi må tolke resultatene for ansatte i private barnehager med stor forsiktighet.

Hvilke ansatte har svart?

Respondentene i undersøkelsen fordeler seg slik på ulike kategorier ansatte:

Kategori	Antall	Prosent
Pedagogisk leder/barnehagelærer	103	41
Barne- og ungdomsarbeider/fagarbeider	46	19
Assistent	84	34
Annet	16	6
Totalt	249	100

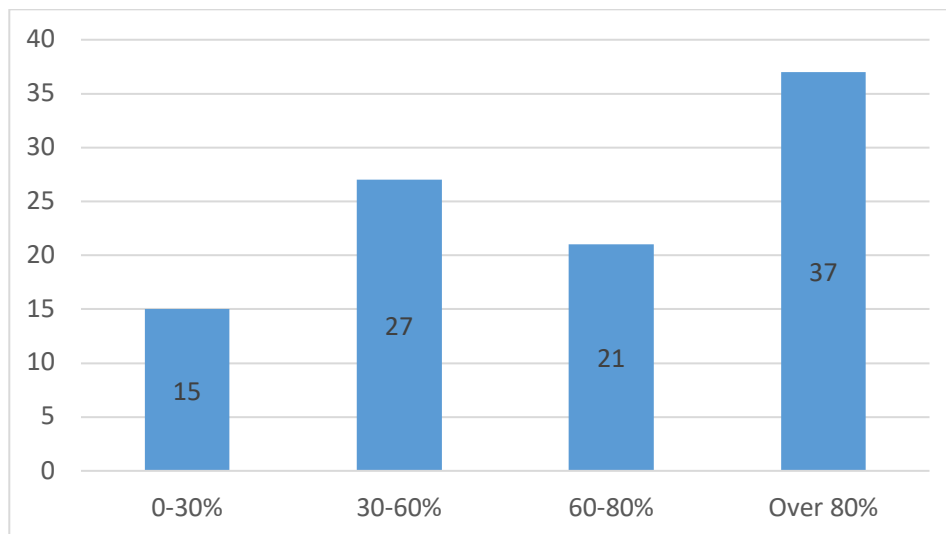
Problemstillinger som drøftes i notatet

Søndre Nordstrand er en mangfoldig bydel. Bydelen har en høy andel innbyggere med innvandrerbakgrunn – de aller fleste med lang botid i Norge (mer enn fem år) eller som er norskfødte med innvandrerforeldre (Bydelsfakta, Oslo kommune 2020)¹. Det store flertallet av innbyggere med innvandrerbakgrunn har røtter fra Pakistan, men det er også mange fra Polen, Somalia, Irak, Iran, Tyrkia og Marokko samt asiatiske land (Bydelsfakta, Oslo Kommune 2020).

Mangfoldet i befolkningen innebærer også et stort mangfold i bydelens barnehager, både blant barn og ansatte.

¹ <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/sondrenordstrand/innvandrerbefolkningen>

Figur 1. Hvor mange prosent av barna har minoritetsspråklig bakgrunn? Prosent. N=249

Flere enn én av tre barnehageansatte svarer at det er mer enn 80 prosent barn med minoritetsspråklig bakgrunn i deres barnehage (Figur 1). Omtrent halvparten sier at de jobber i en barnehage med 30-80 prosent barn med minoritetsbakgrunn.

Også blant ansatte i barnehagene er det mange minoritetsspråklige. 41 prosent av respondentene i vår undersøkelse har oppgitt at de har et annet morsmål enn norsk.² Av personvern hensyn har vi ikke stilt ytterligere spørsmål om ansattes språk eller bakgrunn.

I dette notatet skal vi se nærmere på hvordan minoritetsspråklige ansatte brukes i barnehagene i Bydel Søndre Nordstrand. Opplever de at deres bakgrunn sees som en viktig kompetanse, og brukes denne inn mot barn med minoritetsspråklig bakgrunn? I koronaperioden har det vært en del oppmerksomhet om hvorvidt informasjonen til innvandrerbefolkningen har vært god nok. Vi ser derfor på hvordan minoritetsspråklige ansatte vurderer den informasjonen de selv har fått i denne perioden, og hva de mener om barnehagens informasjon til minoritetsspråklige familier. Til slutt stiller vi spørsmål om informasjonstilgang har betydning for hvordan de ansatte opplever arbeidshverdagen i barnehagen.

Minoritetsspråklige som ressurs i koronasituasjonen

Ansatte med et annet morsmål enn norsk fordeler seg annerledes på stillingskategoriene i barnehagen enn ansatte med norskspråklig bakgrunn. De jobber oftere som assistenter og barne- og ungdomsarbeidere, og det er færre pedagogiske ledere/barnehagelærere (Tabell 1).

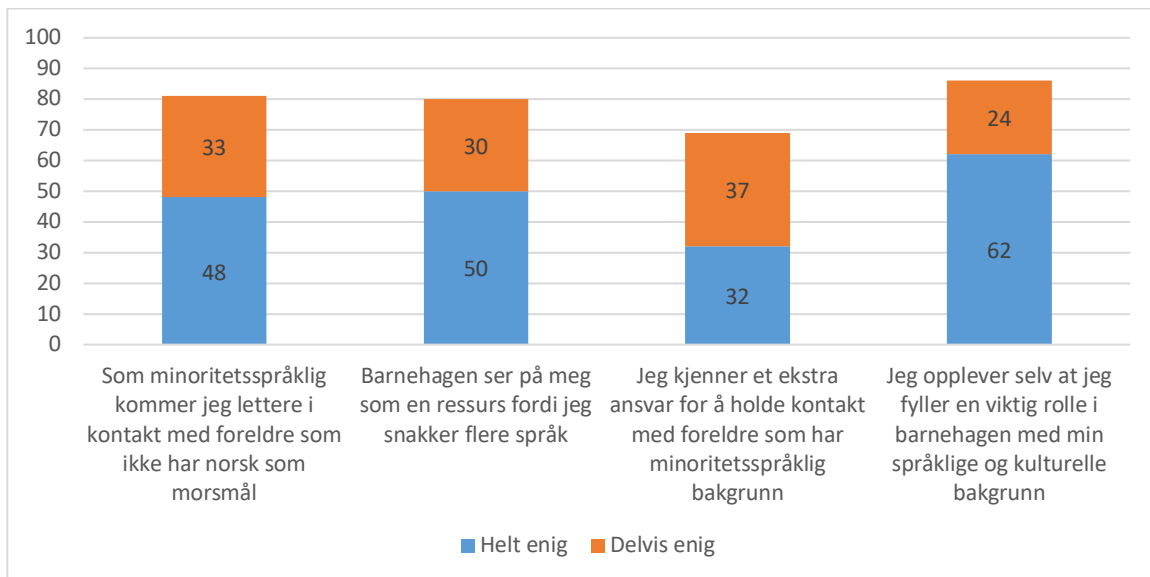
² I notatet bruker vi av og til begrepene 'minoritetsspråklig ansatt' om de som har krysset av for at de har annet morsmål enn norsk og 'norskspråklig' om de som har krysset av for at de har norsk som morsmål. Dette er en forenkling. Alle de ansatte i barnehagene i Bydel Søndre Nordstrand snakker godt norsk.

Tabell 1. *Stillingskategorier blant ansatte med minoritetsspråklig bakgrunn og norskspråklig bakgrunn. Prosent. N=249*

Kategori	Norsk som morsmål	Annet morsmål enn norsk
Pedagogisk leder/barnehagelærer	52%	26%
Barne- og ungdomsarbeider/fagarbeider	16%	21%
Assistent	23%	49%
Annet	8%	4%
Totalt	99%	100%
(N=)	(146)	(103)

Vi ba de barnehageansatte med annet morsmål enn norsk ta stilling til noen påstander om hvordan deres språklige og kulturelle bakgrunn brukes i barnehagen (Figur 2).

Figur 2. *Minoritetsansattes vurdering av betydningen av sin språklige og kulturelle bakgrunn i arbeidet i barnehagen. Prosent. (N=103)*

Det generelle bildet er at mange minoritetsspråklig ansatte opplever sin flerspråklighet som en ressurs i arbeidet, og at dette også verdsettes i barnehagen. Drøyt 80 prosent er helt eller delvis enige i at deres bakgrunn gjør at de kommer lettere i kontakt med minoritetsspråklige foreldre. Syv av ti føler på et ekstra ansvar for å holde kontakt med foreldre som har minoritetsspråklig bakgrunn. Nesten ni av ti svarer bekreftende på at de opplever at de fyller en viktig rolle i barnehagen på grunn av sin språklige og kulturelle bakgrunn.

Minoritetsspråklig ansattes vurdering av informasjon i koronaperioden

Vi har spurt de ansatte i barnehagene om hvor de henter den informasjonen de trenger for å jobbe i koronasituasjonen (Tabell 2).

Tabell 2. *Hvor finner du informasjon som er viktig for å utføre din jobb i denne situasjonen? Inntil tre svar mulig.*

Informasjon fra	Norsk som morsmål	Annet morsmål
Nasjonale nettsider	42 %	26 %
Kommunens nettsider	19 %	30 %
Bydelens sider/Workplace	43 %	54 %
Kolleger	37 %	25 %
Styrer i barnehagen	87 %	87 %
Annet	9 %	5 %
(N=)	(146)	(103)

Tabellen viser at det er en del forskjeller mellom ansatte med norsk som morsmål og ansatte med annet morsmål i hvor de henter informasjon fra:

- De som har norsk som morsmål bruker nasjonale nettsider betydelig mer enn de som har annet morsmål
- Ansatte med et annet morsmål enn norsk henter i større grad informasjon fra kommunens nettsider og bydelens sider/Workplace
- For begge grupper er barnehagens styrer en helt sentral informasjonskilde, men ansatte med norsk som morsmål bruker oftere kolleger som informasjonskilde enn ansatte som ikke har norsk som morsmål

Noe av forskjellen kan forklares ved at ansatte med annet morsmål enn norsk oftere er i andre stillinger enn pedagogisk leder/barnehagelærer, men for enkelte informasjonskanaler blir forskjellene større hvis vi tar hensyn til stillingskategori. På denne måten fremstår bydelens nettsider/Workplace som en særlig viktig informasjonskanal for minoritetsspråklige ansatte.

Stor tillit til informasjon gitt fra bydelen

Informasjonen som gis fra bydelen og gjennom Workplace nyter stor tillit fra alle grupper av ansatte, men våre analyser tyder på at ansatte med annet morsmål enn norsk er særlig positive til den informasjonen de får. Spesielt tydelig er forskjellene i svar på påstanden 'Barnehagens kommunikasjonsplattform Workplace, eller andre digitale plattformer, gir meg den informasjon jeg trenger for å utføre min jobb'. Ansatte med annet morsmål enn norsk er betydelig mer enig i denne påstanden enn ansatte med norsk som morsmål. Dette styrker ytterligere inntrykket av bydelen/Workplace som en betydningsfull kilde til informasjon for minoritetsspråklige ansatte i koronasituasjonen.

Ansatte mener barnehagene gir god informasjon til familiene

Det har vært en diskusjon om nasjonale og lokale myndigheters kommunikasjon til minoritetsspråklige innbyggere knyttet til korona. Vi har inkludert noen spørsmål om informasjon til barnehageforeldre i vår undersøkelse.

De ansatte mener i hovedtrekk at de gir god informasjon til foreldrene i denne perioden. To av tre ansatte er helt enig i at 'barnehagen vår gir god informasjon om koronasituasjonen til alle foreldre'. Ytterligere to av ti er delvis enig i denne påstanden. Dette betyr at nesten 90 prosent av de ansatte mener at barnehagen informerer godt i denne situasjonen.

Tabell 3. *Jeg er trygg på at familier med annen språklig bakgrunn enn norsk forstår informasjonen de mottar fra barnehagen. Prosent*

	Norsk som morsmål	Annet morsmål	Totalt
Helt enig	25 %	41 %	31 %
Delvis enig	34 %	43 %	38 %
Verken enig eller uenig	13 %	7 %	10 %
Delvis uenig	15 %	5 %	11 %
Helt uenig	4 %	1 %	3 %
Vet ikke/ ikke aktuelt	9 %	4 %	7 %
Totalt	100 %	100 %	100 %
(N=)	146	103	249

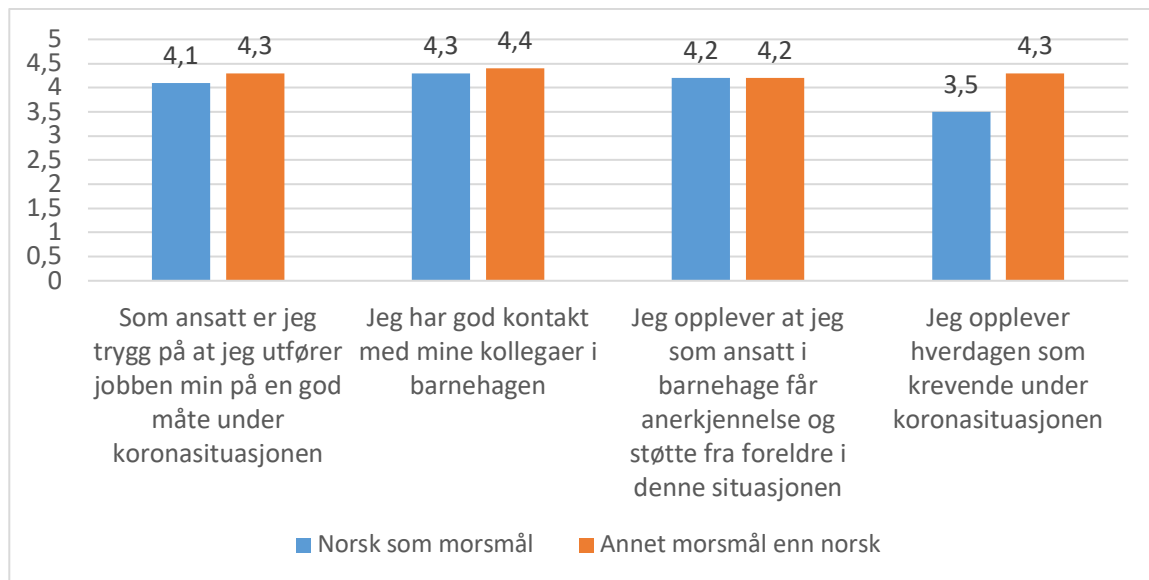
Som tabell 3 viser, er det også mange ansatte som er trygge på at 'familier med annen språklig bakgrunn enn norsk forstår informasjonen de mottar fra barnehagen'. Omtrent syv av ti sier seg helt eller delvis enig i dette. Ansatte med annet morsmål enn norsk er likevel betydelig mer optimistiske når det gjelder informasjon fra barnehagen – både informasjon til familier generelt og til minoritetsspråklige spesielt. Forskjellene mellom de to gruppene ansatte er signifikante for begge påstandene om informasjon. 84 prosent av ansatte med annet morsmål enn norsk er helt eller delvis enig i at minoritetsspråklige familier får god informasjon, mot 59 prosent blant norskspråklige ansatte. Som vi så tidligere i notatet, er det grunn til å tro at minoritetsspråklige ansatte er i noe tettere kontakt med familier med annet morsmål enn norsk, noe som kan bety at barnehagens informasjonsarbeid til denne gruppen er rimelig god.

Minoritetsspråkliges ansattes arbeidssituasjon under koronaperioden

Vi har undersøkt hvordan barnehageansattes arbeidssituasjon har vært under koronaperioden (se REACH-notat 1/2020). Her stiller vi spørsmål om situasjonen for de minoritetsspråklige ansatte spesielt, fordi mange av dem benytter litt andre informasjonskanaler og flere opplever å ha et særlig ansvar for minoritetsfamilier i barnehagen.

Figur 3 viser hvordan ansatte med norsk som morsmål og ansatte med annet morsmål opplever sin arbeidssituasjon i perioden med korona.

Figur 3. *Ansattes opplevelse av sin arbeidssituasjon under koronaperioden.* Gjennomsnitt. 1= Helt uenig, 5= Helt enig.

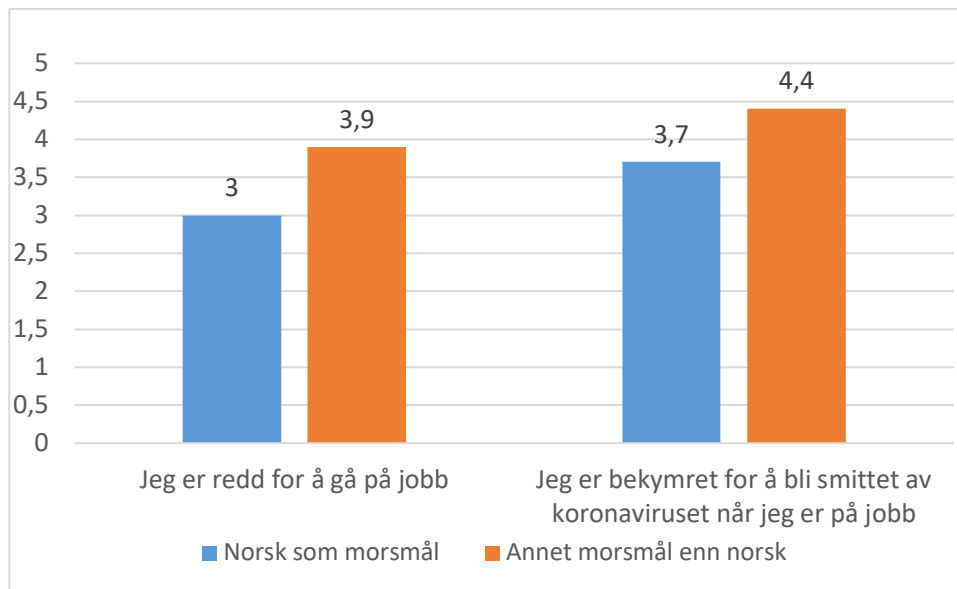

Som vi ser av figuren, er ansatte med minoritetsspråklig bakgrunn vel så trygge på sin arbeidsinnsats i koronaperioden som ansatte med norsk som morsmål. De har også kontakt med kolleger i denne perioden, og de opplever i like stor grad som andre ansatte at de får anerkjennelse fra foreldrene for det arbeidet de gjør. Til tross for disse svært positive sidene ved arbeidet, opplever minoritetsspråklige ansatte hverdagen som mer krevende enn ansatte med norskspråklig bakgrunn. Denne forskjellen er betydelig og signifikant.

Årsakene til at ansatte med annet morsmål enn norsk synes hverdagen under koronakrisen er mer utfordrende, må utforskes nærmere i senere analyser. Her vil vi bare se på sammenhengen mellom opplevelsen av hverdagen og frykt for smitte.

Som vi ser av figur 4, er ansatte med annet morsmål enn norsk betydelig mer engstelige for å gå på jobb generelt og for å bli smittet på jobb spesielt. Forskjellen mellom ansatte med norsk som morsmål og ansatte med annet morsmål er signifikant.

Figur 4. Ansattes opplevelse av frykt på jobben under koronaperioden. Gjennomsnitt. 1= Helt uenig, 5= Helt enig.

Fokus på smittevernsrutiner kan gjøre hverdagen mer krevende

Vi har gjennomført multivariate analyser av ansattes opplevelse av at hverdagen er krevende under koronasituasjonen. Hva er det som har betydning for hvor krevende arbeidssituasjonen oppfattes? Er informasjon viktig? Hva med kollegialt fellesskap? Har gode smittevernsrutiner betydning?

Resultatene blant ansatte i barnehagene i Søndre Nordstrand tyder på at informasjon, slik det her er målt, samt gode kollegiale forhold, har mindre betydning. Det ser heller ikke ut til å ha vesentlig innvirkning om en er trygg på at en selv gjør en god jobb eller er fornøyd med barnehagens håndtering av situasjonen.

Et interessant funn er at det å følge smittevernsrutiner på jobb ser ut til å bidra til at en synes hverdagen er *mer* krevende, ikke mindre. En annen klar sammenheng er dessuten at hverdagen oppleves som mer krevende for de som er bekymret for å bli smittet på jobb. Men selv når vi kontrollerer for disse forholdene, har det å ha et annet morsmål enn norsk stor betydning for opplevelsen av hverdagen som krevende. Dette funnet bør analyseres nærmere.

I senere studier vil det også være interessant å se om denne opplevelsen av en krevende hverdag har sammenheng med forhold på hjemmebane, om det har med samfunnsmessige forhold å gjøre, eller om det er flere i gruppen av minoritetsspråklige ansatte som har med seg erfaringer som innebærer at slike kriser som koronasituasjonen blir ekstra belastende.

Avslutning: Minoritetsspråklige ansatte en viktig ressurs i barnehagen

Undersøkelsen til ansatte i barnehager i Bydel Søndre Nordstrand omfatter et stort antall ansatte med annet morsmål enn norsk. I dette notatet viser vi resultater for de første analysene av hvordan situasjonen med koronastengte barnehager ble opplevd av minoritetsspråklige ansatte.

Vi har sett at et stort flertall av de ansatte med annet morsmål enn norsk opplever sin språklige og kulturelle bakgrunn som viktig i jobben, og at de blir brukt som en ressurs i barnehagen.

For minoritetsspråklige ansatte er kommunen og særlig bydelen sentrale informasjonskilder i koronaperioden, i tillegg til barnehagens styrer. Denne gruppen ansatte er fornøyd med informasjonen de selv får gjennom bydelen, og mener at barnehagen gir god informasjon til minoritetsspråklige familier.

Hovedinntrykket fra spørreundersøkelsen er at ansatte med minoritetsspråklig bakgrunn på de aller fleste områder er på linje med norskspråklige ansatte i vurderingen av sin arbeidssituasjon i koronaperioden. De er trygge på at de gjør en god jobb, de har god kontakt med kolleger og opplever anerkjennelse fra foreldre i denne tiden. På ett område skiller ansatte med minoritetsspråk seg ut: det er flere som synes hverdagen er mer krevende, som er bekymret for smitte og som er redd for å gå på jobb. Dette er forhold som det er nødvendig å se nærmere på i senere analyser.